

2018. január

imborá

kíváncsi diákok lapja

Cimbirodalom
MOLNÁR VILMOS
Platty

5. oldal

A Cimbora pályázatot hirdet, amelynek célja, hogy **kortárs ifjúsági regényről** fiatalok írjanak ajánlót.

Válassz egyet az alábbi könyvek közül, **olvasd el, és írd meg a véleményed**: ne csak azt, ami tetszik a könyvből, hanem azt is, amivel nem értesz egyet!

Minden könyv esetén a leginkább meggyőző ajánlót **nyomtatásban is közöljük**, a szerző pedig **tiszteletdíjként kap egyet a listán szereplő könyvekből**.

A pályázaton részt vehet minden, **12 és 15 év közötti fiatal**, aki a megadott határidőig beküldi legkevesebb **1700, legtöbb 3000 leütés terjedelmű ajánlóját**. Cimbi az ajánlók kreatív nyelvezetét és a bátor véleménynyilvánítást értékeli.

Válaszd ki a könyvet, amelyik kíváncsivá tett, és vállalkozz a Cimbi-kihívásra!

Beküldési határidő: február 5.

Kérdésed a Cimbora – Kíváncsi diákok lapja oldalon, recenziód pedig e-mailben a jakab.hanga@gmail.com címre várjuk.

A VÁLASZTHATÓ MŰVEK LISTÁJA:

DÓKA PÉTER: A kék hajú lány

G. SZABÓ JUDIT: A macskát visszafelé

HÉLÉNE MONTARDRE: A lónak nincs árnyéka

NÓGRÁDI GÁBOR: A bátyám zseni

NÓGRÁDI GÁBOR: A gonosz hét napja

SCHMUCK OTTO: A kelyhesek titkos temploma

SZABÓ MAGDA: Abigél

SZABÓ MAGDA: Álarcosbál

CIMBORA – 2018. január, XXVIII. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Cimbora Alapítvány bankszámlájára várjuk:

Cont IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Csillag István, Forrai Tibor, Gergely Edó,
Jakab Villó Hanga, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Müller Henrietta, Szonda Szabolcs, Szócs Imre,
Vetró Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes

A borítón Csillag István illusztrációja.
Borítótér, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimbora Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7. szám,
520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megyei
Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A KOMUNITAS ALAPÍTVÁNY

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Tartalom

Cimbirodalom

LACKFI JÁNOS

Tanári ária 4. oldal

MOLNÁR VILMOS

Platty 5. oldal

„Lent az ég ragyog, fent a tenger –”

Szabó Lőrinc (vers)világai és különbékéje 7. oldal

Cimbi olvasólámpája

JAKAB VILLÓ HANGA rovata

Mészöly Ágnes: **Szabadrábon**

Szigeti Kovács Viktor: **Lúna gyermekei**

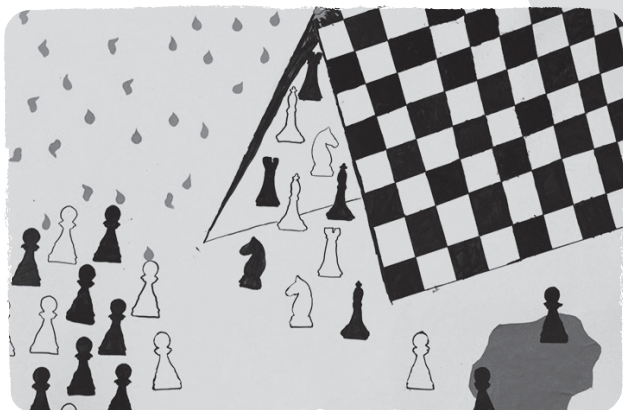
Wéber Anikó: **Az osztály vesztese** 11. oldal

Kreatúra

Irodalom és plakátművészet

a tabuink megértéséért 14. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

Műhely Attitűd – harmadszor

Szín-téren a sepsiszentgyörgyi Művészeti
és Népiskola vizuális művészet

csoportjának munkái 16. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

Medve minden mennyiségben 18. oldal

Lássuk a medvét – előítéletek nélkül 19. oldal

Cimbirodalom

Lackfi János: Nem kötelező irodalom (1.)

Orbitális felettetés 23. oldal

G-kulcs

MÜLLER HENRIETTA rovata

Poszt-punk atyák: Joy Division 24. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 25. oldal

Bizarr udvarlás a nagyvilágban 26. oldal

Amelia Earhart, a nő, aki

repülni vágyott 28. oldal

Keresztrejtvény

FORRAI TIBOR rovata 29. oldal

Cimbi képtára

KÓNYA ÉVA

A medve mint képzőművészeti téma 31. oldal

LACKFI JÁNOS Tanári ária

Van, aki nem ért valamit
vagy mehetünk tovább?
Mit lehet itt nem érteni,
nyissak egy óvodát?

Kérdés, óhaj, sóhaj, egyéb?
Nem csoportmunka volt!
Én nem állok jól magamért,
ha abba nem hagyod...

Lehet, hogy szigorú vagyok,
de miattad teszem,
hiszen az életnek tanulsz,
és biztos nem nekem.

Megvárom, míg befogja a
száját Kovács Peti,
de tüvel is bevarrhatom,
majd megemlegeti!

Nem árulhatom el, ki volt,
azt sem, hogy mit csinált,
de aki tette, tudja jól,
és szégyellje magát!

Tehozzád képest gyorsvonal
egy reumás csiga.
Mozogjál úgy, mint aki él,
vihogsz, mint egy liba!

Na, csak gratulálni tudok,
ez ám a színvonal.
Szólj, ha befejezted, fiam,
a magánszámodat!

Ő kezdte? Te meg folytatod!
Kipenderítelek!
Mi ez a macskakaparás?
Írásnak nevezed?

Ez nem divatbemutató,
gombold be a köpenyt!
Öltözködjél rétegesen,
még megfázol nekem...

Nem kapsz szemtengelyferdülést?
Hányszor mondjam, ne less?!
M megbukik a szomszédod is
úgyhogy felesleges.

Iskolaundorítiszed
Volt neked, azt hiszem,
Hiányoztál! De kinek is?
Biztosan nem nekem...

Köszönni luxus? Felelés!
Most legyen nagy a szád!
Mással etesd meg ezt, szívem,
én is voltam diák!

Mire vársz, tapsra, kiskomám?
Füleden ülsz talán?
Édesanyád mit szól ehhez?
Tudja egyáltalán?

Mi lenne, ha lélekben is
visszatérnél közénk?

Kérvényt nyújtsak be majd neked,
vagy szóban is elég?

Édeskevés és harmatos
volt ez a felelet,
te hányasra értékeled?
Ne adjunk tippeket!

Csak a jószívemnek köszönd,
kegyelemkettes ez.
Nyertél egy sétát, kisfiam,
írány a szemetes.

Ha még egyszer meghallom ezt,
ugrom az ablakon!
A sok hátul beszélgetőt
ugye nem zavarom?

Habár minden bogár rovar,
Sok rovar nem bogár.
Ha a hülyeség fájna, te
folyton ordítanál!

A pótvizsgán találkozunk,
állítsd le magadat!
Közlöm, van szemem hátul is,
mi megy a pad alatt?

Én ráérek szünetben is,
biztos fontos dolog!
Akkora egyest kapsz, fiam,
a naplóból kilóg!

Melyik jómadár mondta ezt?
Gratulálok neki!
Magadtól vagy ilyen zseni,
vagy segít valaki?

A házi feladat magát
majd megírja talán?
Tanárnak szól a csengetés,
ez egy jelzés csupán.

MOLNÁR VILMOS

Platty

Negyedik osztályos elemista voltam (IV. oszt. tan. – ahogy az iskolás füzeteimre ragasztott címkéken állt), amikor a játszótéren egy pár évvel nagyobb srác azzal jött, hogy mutat nekünk valami különlegeset. Mutatott is.

Nagy titokzatosan elővett a zsebéből néhány kis fémlapocskát, amelyek leginkább pénzmékre, az akkori tizenöt banisokra emlékeztettek, de mégis különböztek azoktól. Nem voltak korong alakúak, ahogy tisztességes aprópénztől elvárna az ember, hanem furcsán megnyúltak, mint Salvador Dali képén a nyúlósan fityegő, képlékenynek tűnő óralapok.

Vékonyabbak is voltak a pénzméknél, és egyik oldalukon az érme értékét mutató számjegy, másik oldalukon a szocialista címer furcsán elmosódva és szétfolyva jelent meg. Lenyűgöző volt, megilletődve adtuk kézről-kézre.

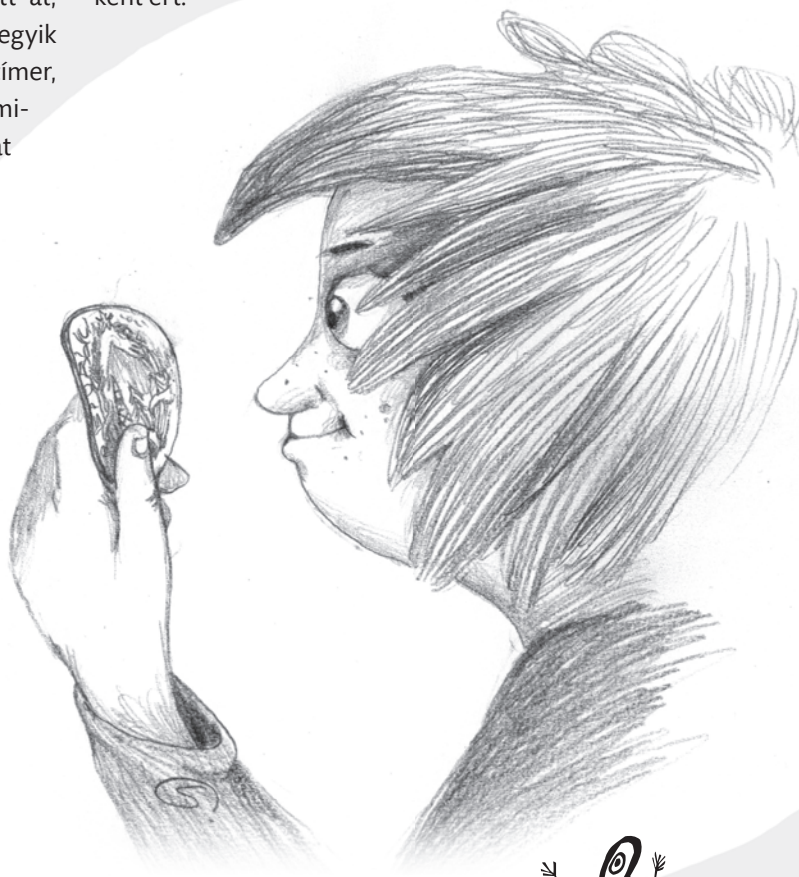
Egy fém pénzmérről nem gondolná az elemista emberfia, hogy ilyen huncutságokra képes. Külön élvezet volt szemlélni rajta a groteszkül elmeeseredett szocialista román címert, amiről tízévesként azért már felfogtam, hogy ez a felnőttek világában valami szent és sérthetetlen. S közben hát mégsem. Titokzatos erő hatására egy leginkább plattynak nevezhető valamivé változott át, önmaga deformálódott karikatúrájává. És mindegyik fémdarabkán egy kicsit másként volt eltorzulva a címer, bárki láthatta: egyedi darabokról van szó, nem himihumi sorozatgyártmányról. Ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy nekem is legyen ilyen plattyom.

A többi kölyök is így érezhetett, többen is kunyerálni kezdték tulajdonosától a fémmiccsodákat. Kiderült, hogy a platty-gazda vérbeli üzletember, jó pénzért (három lejért, amiből három fagyaltot lehetett venni akkoriban!) hajlandó megválni kincseitől. Súlyos ár volt, mégis méltányos üzletnek tűnt. A vásár létrejött, a plattyok gazdát cseréltek. Még kérdegettük tőle, honnan lett a platty, hogyan lett a platty, de ő csak gondterhelten rázta a fejét: súlyos titkok ezek, nem jó beszélni róluk. De ne keseredjen el, akinek már nem jutott belőle vagy még vásárolni szeretne, pár nap múlva, úgylehet, tud még hozni, készítse mindenki a zsebpénzét.

Később hallottam, akadt, aki felárral adta tovább a plattyát, négy, sőt, öt lejről is beszéltek, kereslet-kínálat kérdése, a plattyok tőzsdei árfolyama felfelé ívelő tendenciát mutatott. Szocializmus ide vagy oda, a szabadpiac betört az országba. A kommunista hatalomnak gőze sem volt az egésze, a bukaresti kormány nem hallotta meg, hogy a szocialista tervgazdaság alatt recscent a szék.

A plattyok értékének növekedése engem sem hagyott hidegen. Amúgy is foglalkoztatott, hogyan készülhettek, figyelmesen tanulmányoztam saját plattyomat. Hogy nem kalapáccsal lapították ki, az nyilvánvaló volt, nem látszottak rajta ütésnyomok. Finoman, egyenletesen lett préselve-elnyújtva, mint amilyenre nagyanyám szokta kinyújtani laskasírtóval a tésztamasszát, csak kicsiben.

Lehet, ez segített a felismeréshez, szörnyen büszke voltam, hogy magamtól jöttem rá: a platty azzal a csúcs-technikával készült, hogy valaki a pénzmét vasúti sínre helyezte, és megvárta, míg a vonat átmegy rajta. Ha vasút mellett nőttem volna fel, talán már korábban értesülök erről a praktikáról. De a tömbháznegyed, ahol laktunk, távol esett a vasúti sínektől, így a felismerés revelációként ért.

Csillag István illusztrációja

És nem álltam itt meg. Az isteni szikra fényénél gyorsan továbbgondoltam a módszerben szunnyadó pénzügyi lehetőségeket.

Ha egy lej ötven bani zsebpénzemet tíz darab tizenöt banis érmére váltom át, aztán elstálok a város másik végében húzódó vasúthoz és az érméket szépen ráteszem a sínre, akkor a legközelebbi vonat elhaladta után tíz darab saját plattyhoz jutok. Azoknak darabját három lejért eladva (szolid árfekvést választottam, a négy meg öt lejes csúcsokat emberségesen kerülni szándékoztam), máris harminc lejre teszek szert. Azokat újabb tizenöt banisokra váltva (kétszáz darab tizenöt banist adnak érte!), újabb vasúti hadművelet után, már kétszáz darab plattyom lesz! Azokat ismét három lejért értékesítve, s a befolyt summát újabb tizenöt banisokra váltva..., itt már valósággal elszédültem, megcsapott a nagypályás pénzügyi manőverek szele.

Eszembe jutott, hogy a nem túl népes Csíkszereda talán nem bizonyul elégséges felvevőpiacnak, valószínűleg nyitnom kell más települések felé is, ha majd az egyre gyorsabban szaporodó plattykészletemen túl akarok adni. Már láttam, komoly üzlethálózatot kell kiépítenem, talán a nyáron esedékes pionírtáborban kezdem el, oda az ország számos tájáról érkeznek vörös nyakkendős potenciális üzleti ügynökök. Esetleg szóba jöhetne külföld is. Úgy sejtettem, ehhez már kell lenni fog a hivatalos szervek jóváhagyása, de bizonyára megadják jó szívvel, végül is értékteremtésről van szó, a tizenöt banisok plattyá változtatva három lejt érnek. Jól jár az állam és jól járok én is, IV. oszt. tan. Addig csak a tömbházunkkal szomszédos tekepályán sikerült néha komolyabb zsebpénzekhez jutnom, ha a tekézők megkértek minket, kölyköket, a fabábuk állítgatására. De ennek már vége. Szinte zsebemben éreztem első milliómat. Nagyot néz majd mindenki.

De már az első tíz plattyom kimunkálásánál komoly technikai problémák jelentkeztek. A vasút egy

városvégi szakaszán, ahol nemigen jártak emberek, szép sorjában kiraktam tíz darab tizenöt banisomat a sínre, ügyelve, hogy más-más irányba legyen elfordítva rajtuk a címer. Ha majd kilapítják a vonat kerekei, egymástól különböző alakú préselmények jöjjenek létre, unikum plattyok előállítására törekedtem, tucatáru nem érdekelt. Egy bokor mögé bújva vártam meg, míg elrobogott felettük egy tehervonat. Amikor viszont újra odamentem a sínhez, már csak két darab szétlapított tizenöt banist találtam rajta. A többi lesodródott, szétszóródott. Sok keresés után is csak négyet leltem meg a talpfák és a vasúti töltés zuzalékkövei között. Tíz pénzérméből összesen hat plattyom lett, nem voltam elégedett a hatvan százalékos teljesítménnyel.

Pedig a rosszabb még hátravolt. Amikor túl akartam adni rajtuk, tapasztalnom kellett, hogy plattyokból túlkínálat keletkezett. A játszótéren már csaknem minden srác zsebében zörgött néhány. A kevésbé sikerült példányokat kezdték is eldobálni. Platty-téren súlyos infláció állt elő. A kezdeti plattygazda nem tudta tartani a száját a plattyelőállítás ipari titkáról. Vagy pedig plattyipari kémkedés esete forgott fenn. Esetleg a többi kölyöknek is revelációban volt része.

Pénzügyi felívelésem így már induláskor megtorpant. A vállalkozásba beleölt tőkémnek is búcsút mondhattam.

Az elképzelések és tervek meg a keserű valóság nem egy kaptárból rajzanak ki reggelente, nem is ugyanoda térnek nyugovóra napszentületkor, mondta évekkel később egy öreg méhész, miközben vártam, hogy megtöltse üvegemet az aranyszínű csodával. Tudálékosan hangzott, még úgy is, hogy hallottam, nem sokkal előbb borogatta fel és fosztotta ki méhkasait a medve. De elhittem neki, mert szeretem a mézet.

Ami a szocialista román címet illeti, az tizenhét év múlva, 1989-ben tényleg egészen plattyá lett.

MOLNÁR VILMOS

(1962, Csíkszereda)

József Attila- és Márai-díjas író, a csíkszeredai *Székelyföld* kulturális folyóirat szerkesztője. Az 1990-es években irodalmi szerkesztője volt a *Zabhegyező* című romániai magyar ifjúsági havilapnak. Első, jelentős visszhangot keltő, remek kritikai és közönségfogadtatásban részesült, novellákat tartalmazó kötete *Levél Szingapúrból* címmel jelent meg 1993-ban a marosvásárhelyi

Mentor Kiadónál. Ezt követték *Az értelmetlen csoda* (novellák, Pro-Print, Csíkszereda, 1999), *Az olvasó fizetéséről* (novellák, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2000), a *Postakocsi* (versek, Erdélyi Híradó, Előretolt Helyőrség Szépirodalmi Páholy, Kolozsvár - Ráció Kiadó, Budapest, 2010), *Az ördög megint Csíkban* (novellák, Bookart, Csíkszereda, 2013), 2017-ben pedig *A legfelső stáció. Szertelen történetek, rendhagyó mesék* című novelláskötet, szintén a Bookart Kiadónál.

„Lent az ég ragyog, fent a tenger”

Szabó Lőrinc (vers)világai és különbékéje

2010-ben, születése 110. évfordulóján, összeállítást közöltünk **Szabó Lőrinc** (1900–1957) költészetének néhány meghatározó vonásáról, eleméről. Kiemeltük akkor, többek közt azt, hogy gazdag, változatos életművében hangsúlyosan jelen van a végletek összebékítésére utaló törekvés, ami abban is megnyilvánul, hogy egyaránt jelen van nála, ugyanazzal a természetességgel, a szabadvers és a kötött versforma (főként a szonett), a társadalmi témakör a maga konkrétumaival és az elvont keleti gondolkodásmódok iránti vonzalom, a gyermekversekre emlékeztető líra (Lóci- és Kis Klára-versek) és a filozofikus vers, a lírikusi érzékenység és a kimért, olykor kegyetlen tárgyilagosság.

Kitértünk akkor egyik különleges szerzői vállalkozására, a *Tücsökzene* című versciklusra, amely alcímével (*Rajzok egy élet tájairól*) jelzi: szó és kép, gondolat, emlék és leírás fonódik össze benne mesterien. Említettük alkotásai közül a Lóci-verseket is, amelyekben a gyermek és a felnőtt (illetve a felnőtt gyermek-énje) folytatnak párbeszédet, helyenként Kosztolányi Dezső szintén nagyon ismert versciklusához, *A szegény kisgyermek panaszaihoz* hasonlóan. Azt is jeleztük, hogy Szabó Lőrinc költői művének igen érdekes és sajátos szeletét képezik azok a versek, amelyekben a lírai én a számunkra, európaiak számára több tekintetben szokatlanul vagy akár meglepően más elvek szerint „működő” keleti filozófia, gondolkodásmód alakjai, „díszletei” közé kerül, bölcsekkel, költőkkel beszélget vagy utazgat, így például Dzsung Dszi mesterrel társalog, aki több versben feltűnik különbözőképpen, ám min-

dig emlékezetesen. Az említett ciklusokból származó verseivel illusztráltuk akkor az összeállítást.

Mindez csupán néhány jellemzője egy olyan életműnek, amely ma is sokakat befolyásol, szerzőjét pedig továbbra is meghatározó fontosságú alkotóvá teszi, az elhunyt óta eltelt hatvan év során is. A jelzett évforduló alkalmából, úgy gondoltuk, érdemes ismételtelen felidézni munkásságát, ezúttal *Te meg a világ* és *Különbéke* című kötetéből választott versekkel. Olyan szövegeit választottuk ezúttal, amelyek erőteljesen mutatják fel a vívódó embert és költőt, aki a kinti világot, a tőle sokszor függetlenül alakuló körülményrendszert egyensúlyba hozná, az értelmezés és az érzés hullámhosszán, a benső világgal, zaklatott időkben egyfajta „különbéke” megteremtésének lehetőségét kutatva a művészi önkifejezés eszközeivel.

Olyan írások is szerepelnek ezek között (így a *Májusi éjszaka* című vers), amelyek méltán állnak szellemi rokonságban hasonlóan mérvadó és maradandó, élettanulságokat összegző és értelmező nagy gondolati versekkel, mint például Kosztolányi Dezsőtől a *Hajnali részegség* vagy József Attilától a *Hazám*.

Szonda Szabolcs

Gyermek és bolond

Ki elég bátor hinni, hogy
szükség van a gondolatára?
Szépségre, jóra, ideálra?
Csak aki gyermek és bolond.

Nagy a világ s láttuk elégszer:
szépség s igazság ritka vágy,
győz a tömeg s a butaság,
ahogy a tömegben a kényszer.

Mi mégis csak nézünk magunkba,
bár reménytelen ez a munka:
– „Így szebb lesz!” – szól bennünk a gyermek.

S szól a bolond: – „Más ki segítsen?
Tékozlom magam és teremtek,
magam kedvére, mint az isten.”

Lóci verset ír

Ünnep előtt volt. Kint a kertben
húsvéti bárány bégetett,
most borult virágba az alma,
a barackfa már vetkezett,

én meg épp versbe igyekeztem
fogni életet és halált,
mikor egyszerre nyílt az ajtó,
jött Lóci és elémbe állt

s megszólalt: – Apu, verset írtam!
– De hisz még nem tudsz írni, te!

– Nem is írtam, csak kigondoltam.
– No, halljuk. – Hát figyelj ide, –

szólt Lóci, azzal nekikezdett
s két sorban elmondta a verset:
„Az életet adja, adja,
egyszerre csak abbahagyja.”

Én nagyot néztem: – Ki? Kiről szól
a versed? Ennyi az egész?
– Hát az istenről, az a címe! –
magyarázta a gyerek; és:

– Nem kéne még valami hozzá?
kérdeztem én kíváncsian.
– Nem hát, – felelt ő, – ez az élet,
ebben már minden benne van.

– Benne van, jól van, igazad van,
szép a vers, menj és játszs tovább! –
Szinte ijedten csókoltam meg
Lóci hatéves homlokát...

Ő elrohant... Kint ragyogott a
tavasz, a bárány bégetett
s én eltűnődve ezt a verset
írtam a magamé helyett.

Nincs idő

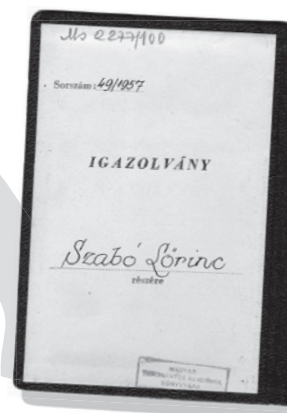
Úgy érzem, szörnyű vén vagyok,
millió éves a szívem,
ezért van oly nagyon tele,
ezért ver olyan nehezen.

Ez a szív megtanult beszélni
és mindenre emlékezik
és engem persze érdekelne
tudni a történeteit,

mert csak ő ismer igazán, csak
ő tudja, mik a titkai
annak a vén birodalomnak,
mely a nevemet viseli.

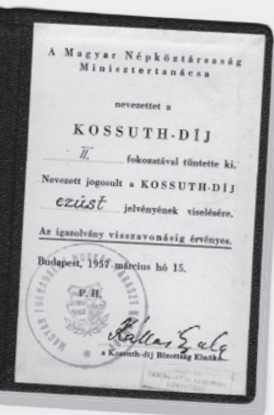
Jó volna tudni, elbeszélni,
mit látott, mit mond és miért;
de nincs időm rá: a világ
nem tart el a verseimért.

Milyen kár! mondom eltűnődve.
Kinek kár? kérdem. Csak nekem!
És már örülök, ha beszélő
szívemről elfeledkezem.

Tao Te King

Pusztul, ami csak egy; vak, aki egynek
lát valamit;
védelem kell védtelen életednek,
s védekezik.

Gyöngeséged páncélt izzad magára,
mint a csiga;
száz karddal jár benned előre-hátra
minden vita.

Utak sara, vágyol a messzeségbe,
s bár itt maradsz,
felkapaszzkodol a tipró kerékre
s vele szaladsz.

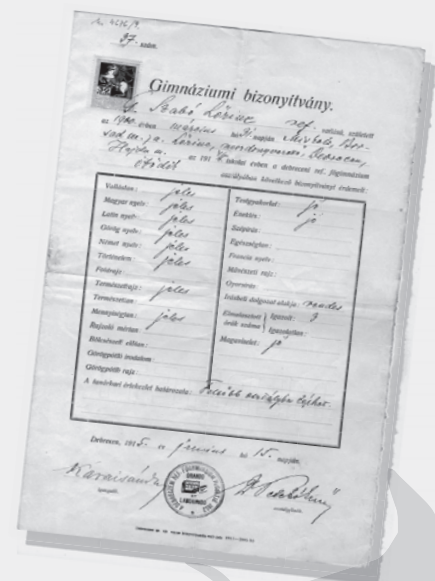
Olyan szennyes vagy, hogy neked a legszebb
a tisztaság
s aki nem olyan, mint te, az se vethet
követ reád.

Minden erényed bűnben született és
bűn lesz megint,
de az akkordba a sokféle zengés
viszi a színt.

Kiépted magadból, mint a számok,
a végtelent,
és mert csupa rendtelenség vagy, álmod
s urad a rend.

Nevetve cáfolsz, hogy cáfolva hidd el,
amin nevensz;
igaz egész csak ellentéteiddel
együtt lehetsz.

Egész életed leplez és leleplez,
de odajut,
odafut mégis, lassan, így, szivedhez
az Igaz Ut.

Együtt és külön

Egyenruhában vagyok, egyszerű
egyenruhában, mint a réti fű.

Egyenruhában, mint a búzaszem,
kezdem, folytatom s végzem életem.

Az egyenruhás tömeg alkotott,
mindenkihez nagyon hasonlítok.

De bármennyire anyám a tömeg,
magam örülök, magam szenvedek,

ahogy a harmatot s a nap tűzét
minden szálán külön érzi a rét,

vagy ahogy a kiégett földeken
egyenként hal meg a sok búzaszem.

Májusi éjszaka

Késő volt, mentem haza, lelkem
az elmúlt nappal küszködött,
mentem, mogorván, kimerülve,
a kertek és villák között,
nem is én mentem, csak a lábam
vitt a fekete fák alatt,
két lábam, két hú állatom, mely
magától tudja az utat.

S egyszerre a májusi éjben
valami hullám megcsapott:
illatok szálltak láthatatlan,
sűrű és nehéz illatok,
a lélegző, édes sötétben
szinte párologott a világ
és tengerként áradt felém az
orgona, jázmin és akác.

Láthatatlan kertek mélyéből
tengerként áradtak felém,
nagy, puha szárnyuk alig lebbent
és letelepedtek körém,
a meglepetés örömeivel
lengették tele utamat
s minden gondot kifújít fejemből
ez a szép, könnyű pillanat.

S mintha élt volna, minden illat
külön megszólalt és mesélt,
ittam a virágok beszédét,
a test nélkül szerelmes éjt;
a rácson kísértetfehéren
áthajolt hozzám egy bokor
s úgy töltött csordultig a lelke,
mint szomjú palackot a bor.

És részegen és imbolyogva
indultam nagylassan tovább,
s új tenger dőlt a szomszéd kertből,
új bokor az új rácson át,
s az illattól már illatos lett
tüdőm és szívem és agyam,
egész testem elnehezült
s azt érezte, hogy szárnya van.

Hogy értem haza, nem tudom már.
– A gondom ma se kevesebb.
De azóta egy kicsit újra
megszerettem az életet,
s munka és baj közt mindig várom,
hogy jön, hogy majd csak újra jön
valami fáradt pillanattól
valami váratlan öröm.

Tengeren

Visz a hajó, ringat a tenger,
elnyúlok a fedélzeten.
Ez a kékség, amiben úszunk,
tán a mennyország ideleenn,

ez a kékség, amiben úszunk,
 eget és földet összefog,
és lent a hullámzó magasság,
fent a szárnyrakelt víz suhog.

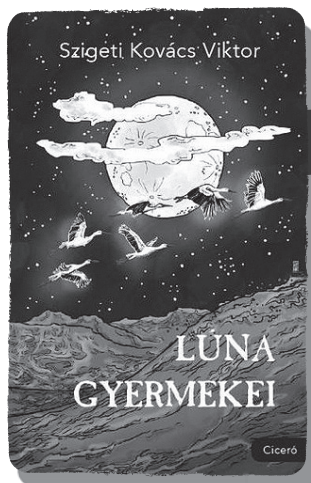
S ebben a tükrös ragyogásban,
csobogó ég és víz között,
elszáll az emberi sötétség,
amely idáig üldözött:

könnyű vagyok s a könnyű lélek
könnyűnek érzi a jövőt,
minden gyötrelmét elfelejti
a megváltó szépség előtt.

Visz a hajó, ringat a hullám,
a gép morajlik csendesen,
ez a kékség, amiben úszunk,
tán a mennyország ideleenn.

Lent az ég ragyog, fent a tenger –
ez a nagy fény meggyógyított;
most megint örülök, hogy élek,
hogy élek és ember vagyok.

SZIGETI KOVÁCS VIKTOR
LUNA gyermekei

Ciceró, Budapest, 2016.

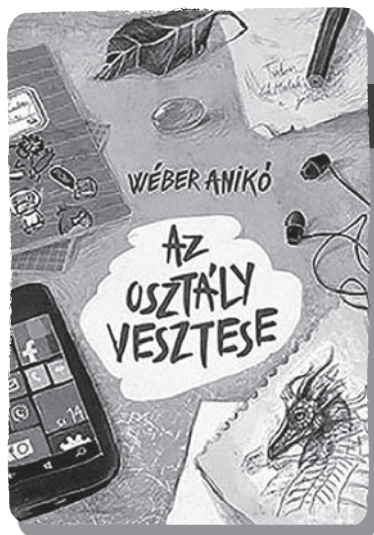

Forrás: cultura.hu

A *Luna gyermekei* legendateremtő regény, amely a gólyákról szóló ismereteinket fogalmazza át egy mitikus mesevilágba. A történetben emberi tulajdonságú gólyák tartanak Afrika felé, de kiderül az is, hogyan fűződik hozzájuk a gyermekhozás mítosza, vagy az, hogy miért repülnek át évente kétszer a világot.

Luna gyermekei, a gólyák, a Holdról származnak, és a szereplők nevei is titokzatos világba röpitenek: a két legősibb gólya Luna és Dragon. „A gólya a magyar és az európai néphagyomány egyik legrégebbi misztikus állata, a régi időkben csak úgy hívták, hogy Esztrág, ami az Esztrágon, azaz sárkány szóból eredeztethető.” – világít rá a gólya és a dragon, azaz sárkány szavak közti összefüggésre Novák András a könyvről írt recenziójában.

A fiatalokat és felnőtteket egyaránt megszólító meseregény mitikus világában még megfér a kaland és a hősiesség. „Egy gólyacsapat azonban pont annyira erős, mint a leggyengébb tagja.”

WÉBER ANIKÓ
Az osztály vesztese

Pagony Kiadó, Budapest, 2016.

Forrás: cultura.hu

„– Anti, gondold végig, hogy azzal, amit mondasz, megbántasz-e valakit. Aztán gondold végig, hogy ha nem mondasz el, azzal kit bántasz meg. És végül gondold meg azt is, miért fontos, hogy kiderüljön az igazság.”

Egy pillanat alatt történhet meg az, ami egy életen át tartó sebet okoz. Nem könnyű felnőtt szerzőnek belelátnia a fiatalok iskolai és közösségi életébe, a kegyetlenkedésekbe, amelyek gyakran csinálnak egyik gyermekből áldozatot, a másikkól bántalmazót. Weber Anikó tanárként és publicistaként saját tapasztalataira támaszkodva ír első könyvében a nehezen emészthető történetről. Az iskolai bántalmazáskor nem csak a kigúnyolt, kicsúfolt, megalázott fiatal fél beszélni, sokszor a szemtanúk is tartanak attól, hogy ha kiállnak, maguk kerülhetnek a kipécézett szerepébe. A hallgatás helyett beszél ez a könyv.

Röviden a regény kiinduló sztorija: egy gyermeket sulitól a sötét osztályteremben ismeretlen osztálytársai megaláznak és lefotóznak; a kép felkerül az osztály Facebook-oldalára, másnap kitör a botrány, az osztályfőnök tumbol, de sem a tettesek, sem a megalázott osztálytárs személye nem ismert.

„A tanárnő gyanakodva fürkészte, de nem szólt semmit. Ahogy mások sem. Tulajdonképpen évek óta senki sem mondta a szemébe, hogy cigány. Mégis mindig ott volt a levegőben. A mondat végén elharapott szavakban és abban a körülményeskedésben, ahogy egy-egy tanár vagy diák hozzá szólt, ha valami történt. Mert ha Lili hazudott, ha Domi verekedett, ha Balázs beszólt, akkor rosszak voltak. Ha ő tette valamelyiket, akkor cigány volt. És míg a rosszaságot abba lehetett hagyni, ezt nem.”

A regény lazán kapcsolódó fejezeteiben tíz gyermek szemszögéből követhetjük a történetet, így a sűrű nézőpontváltás folyamatosan fenntartja az olvasó érdeklődését. A részek úgy válnak egésszé, hogy az nemcsak a bántalmazás esetéhez visz közel, hanem az egyes szereplők bonyolult és sokszor problémás családi hátteréhez is: így derül ki, hogy aki látszólag menő az osztályban, maga is szorong és küzd saját félelmeivel.

Az osztály vesztese (Részlet a könyvből)

Mintha lenyelte volna egy hatalmas szörny, és most a gyomrában ébredne fel. Mindenütt sötétség és ijesztő csend honolt. Még sosem látta így a második emeletet. A folyosó sarkán, a lépcsőfeljárónál állt, és próbálta felmérni, hány métert kell megtennie fény nélkül az osztályterméig. A tornacsarnok neonvilágítása és visszhangzó zenéje után még félelmetesebben borult rá az ismeretlen. Minden idegennek és barátságtalannak tűnt. Hiányoztak a diákok, a tanárok, a szokásos ordibálás, a csengő és a nevetés. Próbálta felidézni, hogy körben a falakon őszi falevelek és tablók lógnak, amelyekről régi diákok néznek le rá nevenséges frizurákkal és hülye vigyorral... de nem sikerült. Maradt a bizonytalanság, az ablakokon túli fekete ég, az ajtók mögötti titok. Neki pedig előbb-utóbb el kellett indulnia ebbe az idegenbe, mert a padjában hagyta a telefonját.

Csak a próba végén vette észre, hogy nincs meg. Át sem öltözött. Nem akart erre időt pazarolni. Belegyömszölte az iskolatáskájába a ruháit, elkészönt az osztálytársaitól, és felrohant. A gyakorlás elhúzódott, fél hét volt, és korábban még sosem maradt ilyen sokáig az iskolában. Attól félt, hogy rázárják a kaput. Fogalma sem volt, meddig szokott nyitva lenni a sulis.

Az első emeleten félhomály fogadta. A másodikra tartva azonban minden egyes lépcsőfok után nőtt a sötétség. Senkinek sem vallott volna be ilyen ciki dolgot,

de: félt. Nagyon. Annyira, hogy csak állt mozdulatlanul a frissen felmosott padlóhoz szögezve, és úgy érezte, ilyen lehet az, amikor valaki tényleg gyökeret ereszt.

Hunyorogva nézte a homályt. Nem tudott szabadulni az érzéstől, hogy figyelik. Már majdnem megfordult, elhatározva, hogy otthon azt mondja, elfelejtkezett a telójáról. Ekkor azonban hangokat hallott a földszintről. A takarítónők beszélgettek, az egyik magyarázott, a másik hangosan nevetett, és ez megnyugtatta. A világ visszazökkent a megszokott keretei közé. Mégsincs egyedül, ez csak a sulis, és nem lehet semmi baja. Határozottan felszegte a fejét, és elindult a terme felé.

Tett két magabiztos lépést, aztán mégis begyorsított, hogy minél előbb túl legyen rajta, és csak az ajtnál fékezett. Kicsapta, és a kezével már a villanykapcsolót kereste. Amint meglelt, fellélegzett. A fény egy másodpercig elvakította, aztán minden ismerőssé vált és a helyére került. A barna szekrények, a sárga függönyök és az összekarcolt pad, amelyben ott várt rá a telefon. Sietve zsebre vágta a mobilt. Úgy érezte, legyőzte a sötétséget. De az öröme elhamarkodott volt. A villany ugyanis, talán éppen azért, hogy próbára tegye, ugyanebben a pillanatban elaludt.

- Te félsz! - röhögött egy ismerős hang a háta mögött. Megpördült a tengelye körül. A sötétben egy osztálytársa állt vele szemben. Szeretett volna visszaszólni, de mielőtt még válaszolhatott volna, meglökték. Nekiesett a táblának. Megszédült, de így is próbált visszaütni. Az ellenfele azonban sokkal felkészültebb és erősebb volt nála, és nem várta meg, amíg felegyenesedik, hanem hasba vágta. Most már a feje és a gyomra is fájt. Pár pillanatig levegő után kapkodott, aztán arra eszmélt, hogy megragadják és hátrarántják a karját. Megkötözték. Pont, mint a filmekben. Csak itt nem kötéllel, hanem egyszerű cipőfűzővel.

- Miattad kaptam ma beírást, hülyegyerek! Azt hitted, hazamehetsz így?

Már kezdett hozzászokni a szeme a homályhoz. Látta, hogy az ellenfele sem öltözött át a próba után. Az ablak

halvány fényénél állt, és a zsebéből ráncigált ki valamit. Egy minionmaszkot, amelyiken elől két lyuk volt vágva a szemnek. Most azzal közelített felé. Lehajolt hozzá, hátrahúzta a haját, és megfordítva a fejébe nyomta a maszkot.

Megint eltűnt minden fény. Nem látott semmit a zsákszerű jelmez alatt, de a sötétség helyett sokkal megfoghatóbb ellenséggel kellett megküzdenie, aki röhögött, és felkapcsolta a villanyt.

Hallotta, hogy valami kattan, talán lefényképezték? Távrolról, aztán egészen közlrol. A fülébe pedig belesúgta a másik:

– Vesztés! Az ilyenek miatt szar a világ, amilyen te vagy. Bárcsak leszakadna rád a tábla! Vagy ütne el az autó hazafele! Vagy a busz! Vagy bármi!

Nem értette, miért nem válaszol semmit. A maszktól nem látott, de beszélni tudott volna. Elkezdhetett volna kiabálni, hívhatott volna segítséget. Annyi mindent mondhatott volna! Hogy ő sokkal különb! Hogy holnap úgyis beárulja! Vagy majd visszafizet neki mindent! MINDENT!

Talán az ellenfele is erre gondolhatott, mert hirtelen lekapta róla a maszkot, és most szemtől szembe néztek egymásra. Egy vigyorgó fej és egy tágra nyílt szempár. Aztán a vigyorgó beleköpött az arcába.

– Úgyse fogsz beárulni senkinek! – mondta nevetve. Felemelte a telefonját, és fotózott. Őt és még valamit mögötte. Ahogy megfordult, látta, hogy a feje fölött a falon nagy betűkkel díszleg:

Az osztály vesztése!

– Ha beköpnél, vagy bosszút akarnál állni, felteszem ezt a fotót az arccoddal meg a felirattal a netre. Biztosan népszerű leszel a Facebookon! Vajon hány lájkot fogok kapni érte? Na, kellemes sétát hazafelé, vesztés!

Lekapcsolta a villanyt, és elment. Legalábbis hallotta, ahogy elrohan a folyosón. Ő pedig megint sötétbe került. De ez a sötétség most teljesen más volt, mint a korábbi. Jólesett benne eltűnni. Mintha ráborult volna egy hatalmas, meleg takaró.

A sötétben nem lehetett látni a vesztés feliratot. Nem látszott, hogy vörös a feje, és hátrakötötték a kezét. Nem röhöghetett rajta senki. Talán még az sem zavarta volna, ha véletlenül bezárják a suliba.

Már nem sietett. Lassan elkezdte forgatni a csuklóját egészen addig, amíg a cipőfűző meglazult. Pont így látta a filmekben is. Ahogy levette a kezéről, automatikusan kidobta a kukába, aztán fogta a hátizsákját, és kiráncigálta belőle a nadrágját és a pólóját. Átöltözött. A jelmezt

elrakta. Maga sem tudta, miért, de minden nyomot eltüntetett, amit lehetett. Csak a feliratot nem. Azzal nem akart szembenézni. Villanyt se kapcsolt. Úgy hagyta el a termet, sötétben. Majd elindult a visszhangzó folyosón.

Ha a falakon lógó tablóképek éltek és láttak volna, azt gondolták volna, hogy valami jó történt. Negyedórával ezelőtt érkezett egy diák, aki rettegve álldogált, és ijedten futott a sötétben a teremig, most pedig ugyanez a diák lassú, egyenletes léptekkel, leszegett fejfel távozott, mintha már nem is félne. Bárki azt hihette volna, hogy bátrabb lett. Pedig valójában épp az ellenkezője történt.

A földszinten került a takarítókat és a portás bácsit. Úgy lopakodott ki az épületből, mintha rosszat tett volna. Az utcán pedig örömmel fogadta a sötétet mint jó ismerőst. Ahogy hazafele sétált, arra gondolt, hogy ott-hon mit fog mondani. Majd azt hazudja, hogy még maradt a parkban egy kicsit. Ez gyakran előfordult. Csak öt utcányira lakott, így járhatott egyedül is. Bár néha jöttek érte, ma nem ért rá senki. Különben talán minden más-képp történt volna...

Vagy ugyanígy, csak a végén felfedezték volna az esetet. Akkor most nem hazudhatna, és mindenki rajta röhögne. Azt mondanák: gyáva.

Ahogy sétált utcasaroktól utcasarokig, újra és újra lejátszotta magában a jelenetet, és még mindig nem értette, miért nem mondott semmit. Elvörösödött a gondolatra, hogy megverhették, leköphették, lefotózhatták, és ő nem védekezett.

Most már azt is értette, miért dobta ki a cipőfűzőt. Mert erről nem akar mesélni soha-soha senkinek. Tőle nem fogják megtudni, és talán titokban marad mindenki előtt. Csak egyet kell aludni, és új nap lesz. Új esély. Csak legyen szerencséje – könyörgött magában, és észre sem vette, hogy automatikusan kikerüli az utcai lámpákat. Úgy járt a sötétben, mint aki soha többé nem akar kilépni a fényre.

Cállag István rajza

Irodalom és plakátművészet a tabuink megértéséért

A **tabu** volt a tavaly nyáron már hatodik alkalommal megszervezett KreaTúra összművészeti tábor témája: a fiatal résztvevők a képzőművészet, a színház, a zene, az irodalom és önismereti játékok révén kerülhettek közelebb saját és közösségi tabukhoz.

A **land art** (természetművészet) foglalkozás egyik alkotása

KreaTúra: a leleményes gyermekek tábora

KreaTúra: a legszuperebb, legeseménydúsabb tábor, amiben valaha voltam. Miért a legszuperebb? Mert ebben a táborban unatkozni vagy lézengeni nem lehet, annyira érdekes és a figyelmet lekötő programokban vehetünk részt. A szabadidőben is van mit tenni: még az étkezések utáni mosogatás sem volt unalmas.

A kedvenc programom a képzőművészet és a zene volt. Azért voltak ezek a legizgalmasabbak, mert tényleg arról szóltak, hogy hogyan merjünk bátrabbak és magabiztosabbak lenni. A képzőművészetben belül a

kreativitásunk tettük próbára, amikor a „land art”-ba (természetművészetbe) vetettük magunk bele az Olt partján. A zenei programok alatt nagyon jó agyserkentő feladatok voltak, és még ahhoz is kedvet kaptam, hogy elkezdjek zenélni. A többi program is elnyerte a tetszésem, mert nagyon szeretek olvasni és agyalni az élet ügyes-bajos dolgain. Csak egy dolgot sajnálok: hogy csak most jutottam el a táborba, és jövőben már nem vehetek részt.

Pál Boróka véleménye

A résztvevőkkel közösen két ifjúsági irodalmi mű feldolgozására vállalkozott Jakab Villó Hanga, a *Cimbi olvasólámpájának* szerkesztője, valamint Csala Hermina

Csillag István rajza

grafikus. Bódis Kriszta *Carlo Párizsban* és James Lecesne *Trevor* című regényeit korábban ajánlottuk olvasóinknak. A *Carlo Párizsban* főszereplője egy roma srác, aki a foci segítségével próbál kiszakadni a gettóból, amelyben nagynénjével él, a *Trevor* pedig egy tizenéves srác vívódását, majd öngyilkossági kísérletét írja meg, ami mögött nemi másságának benső és közösségi elutasítása áll.

A táborban úgy közelítettünk a művekhez, hogy előbb részleteket olvastunk és értelmeztünk, majd vizuális eszközök segítségével megpróbáltuk a szövegek egy-egy gondolatát plakát formájában megragadni.

A *Carlo Párizsban* kapcsán a más etnikumú emberekkel szembeni előítéletekről és a szegénységről beszélgettünk, a *Trevor* kapcsán pedig a nemekhez kapcsolt elvárásokról és az iskolai bántalmazásról esett szó.

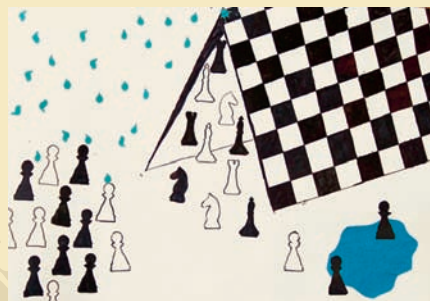
A Carlo Párizsban témájára készült plakátok közül

A ROSSZ A VÉRÉBEN VAN

LILIAMHIERARCHIA

SAKKTÁBLA

A Trevor témájára készült plakátok közül

TREVOR

KÜLÖNBÖZŐ

FEKETE BÁRÁNY

DONT JUDGE

CSALÁDOK

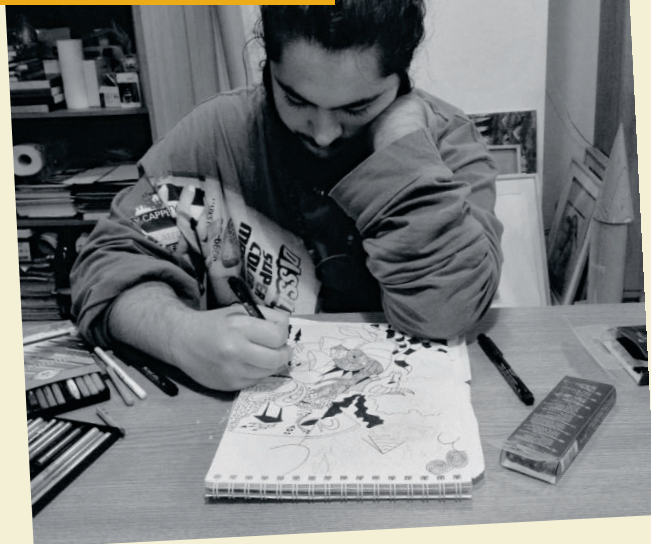
SZÉGYEN

Műhely Attitűd – harmadszor

A Szín-téren: a sepsiszentgyörgyi Művészeti és Népiskola vizuális művészet csoportjának munkái

rint szerveztük ezeket, nem pedig aszerint, hogy alkotóik melyik korcsoportozhoz tartoznak. Érdekes helyzet alakult ki, többször nehéz feladatnak bizonyult megszaccolni, hogy egy-egy munka gyermek vagy felnőtt alkotóhoz köthető. Mert csendéletszerű munkával kicsik és nagyok

Immár hagyományt teremtve, ismét hivatalos megnyitó, vernisszázs nélkül nyílt meg kiállításunk a sepsiszentgyörgyi Lábás Ház pincegalériájában 2017. június 12-én, a jelzett csoport tagjainak jelenlétében. A 2016–2017-es tanév anyagából válogattuk ki a legsikerültebb, leglátványosabb és legerősebb munkákat a tárlathoz, amelyet iskolánk egykori diákjával, jelenlegi oktatótársammal, Györfi „Sundy” Máriával építettünk fel a két egymásba nyíló, alacsony belterű helyiségben.

A rendezési koncepció abban különbözött az előző évek anyagaitól, hogy témák, technikák, hangulatok sze-

egyaránt előrukkoltak, de portrét is készített mindkét korosztály. A nonfiguratív, szabad kompozíciókkal is ugyanez történt.

Az alkotók (a legfiatalabb 6, a legidősebb 40 éves): Szén Máté, Szabó Florea Alexia, Péter Ábel, Szántó Gabriella, Gáczi Dorottya, Lázár Nóra, Tóth Eszter, Karina Chiricescu, Cristina Danila, Vlad Draganel, Szabó Arnold,

Nagy Bea, Balázs Ildikó, Kotroczó Emese, Bibó Helga, Ionela Rusu.

Igazi képiállítást hoztunk össze, év közben nem variáltuk a dolgokat, kihagytuk a kollázst, nem készültek kitűzők, szatyrok. Viszont annál több idő, energia és kedv jutott a vásznakra, papírokra. Nehezen válogatunk, hiszen hamar megtelt a tér ragyogó művekkel. A plakátra Vlad egyik remek tollrajza került. Ez a fiú hatal-

nagy, csendes felületek egyensúlyozzák ki, így egységet alkotnak kompozíciói. Abban reménykedem, hogy folytatja vizuális művészeti tanulmányait valamelyik nagyobb egyetemi városban.

Nagy Bea idén is ügyesen dolgozott, ő az első diákunk, aki felvételizik tőlünk a művészeti felsőoktatásba, és be is kerül, elsőként! Büszkéek vagyunk rá, megdolgozott érte. Érdekes volt a Művészeti és Népiiskola műhelyébe járnia, igaz? Szabó Arnold, Balázs Ildikó, Kotroczó Emese megmutatta, hogy minden évben sikerülhet fejlődni valamilyen irányba, hogy iskolán kívüli tevékenységük is példamutató lehet.

Szabó Florea Alexia konkrét mesevilágot kreál, ami az ő mindennapjaiból táplálkozik. Erős képzelőerejével könnyedén veti papírra kertjeit, kedvenc állataival. Szípközvetítő tudással kanyarítja vonalait, gyönyörű rajzaiból

masat fejlődött az elmúlt év során, komoly, kitartó hozzáállásával példát mutatott társainak. Legtöbb országos szakversenyen ő képviselte iskolánkat, legtöbbször valamilyen díjat elhozva. Ő igazi tehetség, sajátos vonalkezeléssel. Alaposan kidolgozott, részletgazdag fantáziavilága elkápráztatja a nézőt. A vibráló részeket

könnyedén lehetne már most komoly katalógust is összeállítani.

Az új tanév tekintetében lezajlott időközben az interjú-típusú felvételi vizsga. Összesen húsz új diákot ismertünk meg, nagyon örülök, mert erős évünk lesz, állapítjuk meg a mappák láttán. Továbbra is az a célunk, hogy csoportunk tagjai érzékenyen viszonyuljanak környezetükhöz, elemezni tudjanak egy műalkotást, alkotásnak, üzenjenek, érjenek el szakmai sikereket. Szeretettel várjuk mindig az érdeklődőket!

Medve minden mennyiségben

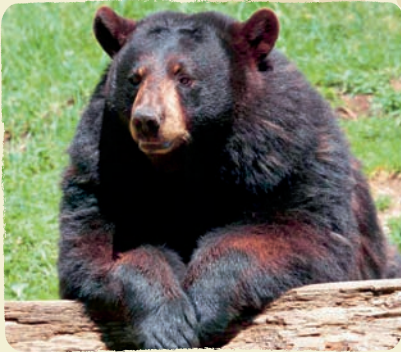
A jég hátán is megélő, halászó és főképp vadászó *jegesmedvéket* vastag, víztaszító réteggel bevont, a havas tájba beleolvadó fehér bunda óvja a lehűléstől a sarkvidéki tengerek vizében és a jégmezőkön

A *barnamedvék* családjának legnagyobb természetű alfaja, az elsősorban boggyókkal, gyümölcsökkel táplálkozó, de nagyobb állatokra is vadászó alaszakai *kodiak-medve* magassága felágaskodva elérheti a három métert

Az őszülőt jelentő nevű *grizzly* (latin nevén 'rettenetes medve') barnamedvéink Észak-Amerikában élő rokona, bölényeket is képes elpusztítani, és az embernek is veszélyes ellenfelévé válhat

A főleg gyümölcsökkel, falevelekkel táplálkozó, könnyen szelídíthető amerikai *fekete medve* (*baribál*) nyaranta fűből készíti magának puha fekhelyet, a telet földbe vajt üregekben, barlangokban vészeli át

Az Ázsia hegyvidéki erdeiben többnyire magányosan élő, közepes méretű, mellkasán világos folttal díszített, fekete bundájú *örvös medve* gyakran a magas fák lombjai közt épít lakóhelyet magának

A Dél-Amerika nyugati partja mentén végighúzózó Andok hegyvonulatának erdeiben élő, fekete bundájú *pápaszemű medve* kitűnő famászó, leggyakrabban a fák ágai közt táplálkozik vagy pihen

A legkisebb medvefaj, a Dél-Ázsia trópusi esőerdeiben élő, nappal a fák lombjai közt pihenő *maláj medve* kedvenc eledelai a fészükéből hosszú nyelvével kikotort rovarok, de a mézet is szereti

India erdeinek lakója, a bozontos, fekete bundájú, hosszú orrú, párjához holtáig hűséges *ajakos medve* kedvenc tápláléka a várából kiszippantott természetgyógya

A medvefélék családjának legritkább és legnépszerűbb tagja a Dél-Kína bambuszerdeiben élő, főleg bambuszlevelekkel és hajtásokkal táplálkozó, de a méhkaptárokat is szívesen fosztogató *óriás panda*

Lássuk a medvét - előítéletek nélkül

A jégkorszak vadászai számára nagy kihívás lehetett a ma élő utódainál jóval nagyobb méretű, tízezer éve kihalt barlangi medve elajtása

Az ókori római arénákban közkedvelt műsorszám volt a megláncolt medvék küzdelme a gladiátorokkal és a különböző vadállatokkal (ókori mozaik)

Az idomított medvék a cirkuszok sztárjai, de viselkedésük szeszélyes, ezért komoly veszélyt jelentenek idomárjaik számára (medvemutatványok egy híres amerikai cirkusz plakátján)

„...vagyok a lompos és otromba jószág, a láncravert, esetlen szeretet”

(Kosztolányi Dezső: Medve)

A medvék, erdeink legnagyobb ragadozói – a medvefélék nyolc fajt számláló családjának tagjai – a sarkvidéktől a trópusokig mindenütt előfordulnak az európai, ázsiai és amerikai kontinensen. Bár a ragadozók rendjébe tartoznak, nemcsak húst fogyasztanak, hanem erdei gyümölcsöket, bogyókat, gombákat és rovarokat is. A Kárpát-medencében vadon élő barnamedvét „az erdők szanitécének” is nevezik, mivel nyomtalanul eltakarítja az elhullott vagy haldokló állatokat.

A legnagyobb medve címért a tonnányit megközelítő testtömegű jegesmedvék és az alaskai kodiak medvék vetélkednek, a legkisebbek a legtöbb 80 kilós dél-ázsiai maláj medvék.

A Kárpátok tövében egyre gyakrabban találkozhatunk a természetes élőhelyeiktől távol élelmet kereső, fajukra nem jellemző viselkedésű medvékkel, nemcsak kedvelt kiránduló helyeinken, hanem az országutakon, a falvak, városok utcáin is. Többségük békés, ártalmatlan, de a megriasztott, megsebzett vagy a bocaikat védő állatok veszélyessé válhatnak.

Közmondásainkban és szólásainkban is feltűnnek: lássuk a medvét ('térjünk a lényegre'), ne igyunk előre a medve bőrére ('ne örüljünk túl korán valaminek') alszik, illetve morog, mint a medve stb. Vén tengeri medveként emlegetjük az öreg tengerészt, és a naplopót, semmirekellőt, jelentő *pernahajder* szavunk a középkori rablólovagok medvebőrt ábrázoló címerének Bärenhäuter ('medvebőrös') nevéből ered.

Az elmúlt századokban gyakran feltűntek a medvetáncoltatók, elsősorban vásári látványosságként, de a települések utcáin is

A barnamedvék testét 15-20 cm vastag, bőr alatti zsírréteg védi, amikor kuckójukban téli álmra hajtják fejüket

A néphit szerint a medve visszatér barlangjába, mert messze még a tavasz, ha Gyertyaszentelő napján napszín az idő, és meglátja az árnyékát

Az erdőszélen sátorozók nem kívánt látogatói lehetnek az élelmet kereső, barnamedvék

A szárnyas medve alakjában ábrázolt Numi-Tórem az uráli népek hitvilágának világteremtő, legfőbb istene

Artio, a kelta mitológia vadászi istene, medve alakjában jelenik meg az ölében gyümölcsöt tartó nő előtt

A görög monda szerint Atalanté arkádiai királylányt egy anyamedve nevelte fel és tanította vadászni (17. század)

„Nagy szelleme békésen él örök télben övéinél”

(Weöres Sándor: A medve-ös)

A hét főbűn 16. századi ábrázolásán a medve a harag megtestesítőjeként jelenik meg (Hendrick Goltzius metszete: *A harag*, 1587)

Az éles fogakkal, karmokkal támaszkodó, erőt, hatalmat jelképező medvét több ókori nép szent állatnak tartotta és isteni tulajdonságokkal ruházta fel. A téli álmot alvó medvék februári ébredése tavasz közeledtét jelezte, az újjászületést jelképezte, emiatt meghaló, majd feltámadó istenekként is tisztelték.

A finnek és az ural-altáji népek (vogulok, osztjákok, jakutok, szamojédok, burjátok) hite szerint isteneik medve alakjában látogatták meg a földi halandókat.

A japán szigetvilág őslakói, az ajnuk nyelvében azonos szó (*kamui*) jelöli az istent és a medvét, és mítoszaiukban legfőbb teremtő istenük

medvetestet öltve látogatott az emberek világába.

A skandináv és a germán mitológiában a főistenek (Thor, Ódin, Wotan) szent állata, illetve megjelenési formája ugyancsak a medve, amely a kelta mitológiában is több istenség szimbóluma. Kínában a világrend fenntartóját látták benne.

A görög mitológiában Artemisznek, a vadászat istennőjének szent állata volt, templomaiban élő medvét tartottak, és medvét áldoztak a tiszteletére. Egy monda szerint Kallisztó nimfát az istennő medvévé változtatta, Zeusz pedig – fiával, Arkasszal együtt – az ég csillagai közé emelte, a Nagy Medve, illetve Kis Medve csillagképek alakjában.

A Biblia a medvét pusztulást okozó, ártó szörnyként, a romlottság, a mértéktelenség és a falánkság jelképeként említi.

Zeusz a csillagok közé emeli Kallisztó nimfát, mielőtt fiának nyila halálra sebezné (17. század)

A Nagy Medve csillagkép Johannes Hevelius atlaszában (1690)

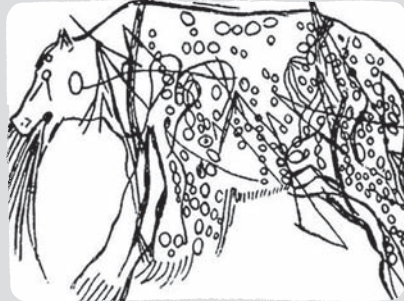

A bibliai Dávid küzdelme a medvével az ember Sátán elleni harcát jelképezi (Pieter van Serwouters metszete, 1600 körül)

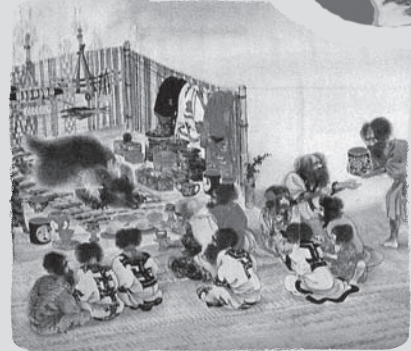

A svájci Drachenloch-barlang kövekkel fedett fülkéiben őrzött, 80 000 éves medvekoponyák neandervölgyi őseink medvekultuszára emlékeztetnek

Sebesült medve a franciaországi Három Fivér-barlang Krisztus előtt 13-15 000-ben festett sziklarajzán

A medve feláldozásának februári ünnepén az ajnuk imádkoznak az elejtett állat (a medveisten) lelki üdvéért (19. századi selyemfestmény)

**Örökkön-örökké tisztellek,
téged zsákmányul szereztlek,
s énekemmel engeztellek,
valahányszor leterítlek**

(lapp népköltés)

A hatalmas medvét a legrégebb időktől tisztelet övezte. Nevének kiejtése – akárcsak a farkasé vagy a szarvasé – tilos volt, emlegetésekor csak tulajdonságaira vagy az emberhez való hasonlóságára utaltak: hosszúgyapjas, barna (bear, björn), nagyapó, erdei öreg stb. Magyar neve a mézevőt jelentő orosz *medvegy* szóból ered.

Az ősi medvetisztelet emlékei a nyugat-európai barlangokban feltárt, több tízezer éves medveábrázolások és kőkori szertartásokra utaló, gondosan elhelyezett medvecsontok, medvekoponyák.

Az észak-amerikai indiánok, az ajnuk és egyes szibériai, illetve kö-

zép-ázsiai népcsoportok totemállatuknak tekintették, ősatyjukat vagy ősanyjukat tisztelték benne, a vogul néphagyomány szerint a tűz használatára is ő tanította meg az embereket. A pogány medvekultusz emlékét ma is őrzik (vadászattal, énekléssel, tánccal egybekötött) tavaszi medveünnepük, melyeknek fontos mozzanata a megölt medve „kiengesztelése” és ünnepélyes elfogyasztása. Az orosz néphagyományban a gyengék védelmezőjét, míg Kínában az erőszakosság, a vadság megtestesítőjét látták benne.

A barnamedve Finnország nemzeti állatává, illetve – a 17. századtól – Oroszország jelleképállatává vált.

A medvetiszteletre emlékeztet, Bern és Berlin városok neve és címere mellett, számos barlang, hegy (Medve-hegy, Medve-szurdok, Medve-mancs-hegység stb.) elnevezése.

Egyes észak-amerikai indián törzsek tagjai magukat egy nősténymedve és egy férfi leszármazottainak tekintik, a medvét pedig totemállatukként tisztelik (19. századi kanadai indián álarc)

Őseink medvekultuszára emlékeztető, fára mászó medve a háromszéki Szacsva református templomának 18. századi mennyezetkazettáján

A bátorságot, bölcsességet, védelmező erőt jelképező medve városok és nemesi családok címerállata lett (a hídvégi Mikó család medvefejes címere)

Az 1848-49-es szabadságharc bukása után készült karikatúra az orosz medvét és az alamizsnáért könyörgő osztrák kétfejű sast ábrázolja

Sebők Zsigmond utazó kedvű Mackó ura unokaöccsével, Zebulonnal és unokahúgával, Dorkával (Mühlbeck Károly rajza, 1893)

A *Micimackó* első kiadását illusztráló E. H. Shepard rajza Róbert Gidáról és játékkállatairól (1926)

Vackor, Kormos István „lompos, loncsos és bozontos, piszen pisze kölyökmackója” 1956-tól hódította a gyermekek szívét (Reich Károly rajza, 1956)

Rudyard Kipling 1894-ben született teremtménye, Balu, a világ legokosabb, legjóságosabb medvéje (Maugli és Balu A dzsungel könyvének rajzfilm-változatában)

Az égbe nyúló gránitszikla-barlangjában élt a legműveltebb medve, Veress Zoltán verses meséjének Irgum-Burgum Benedeke (Deák Ferenc illusztrációja)

Fürtös, láncos, táncos, nyalka, Aj de szép kerek a talpa!

(József Attila: *Medvetánc*)

A brummogó, cammogó, jó szándékú mackó az utóbbi századokban a mesék, versek és gyermekdalok egyik kedvenc állata lett. Ifjúsági regények egész sora jelent meg emberi tulajdonságokkal felruházott medvékről, elsőként az amerikai Robert Southey regénye, az *Aranyfürt és a három medve története* (1838). Fél évszázaddal később Sebők Zsigmond jómódú máramarosi méztermelője, Mackó Muki indult el világméretű útjára, az 1910-es években pedig – nevét belügyminiszteri engedéllyel Dörmögő Dömötörre változtatva – az országban utazgatva ismerkedett (az olvasókkal együtt) a legújabb talál-

mányokkal, a magyar tájakkal és azok nevezetességeivel, embereivel.

Alan Alexander Milne 1926-ban írt regénye, a fiának és játékkállatainak kalandjait elmesélő *Micimackó*, közel egy évtized múlva már a magyar gyermekekhez is eljutott (Karinthy Frigyes és nővére, Emília fordításában).

A legkedveltebb játékkállat, a puha, gombszemű plüssmackó 1902-ben indult világhódító útjára. Az első játékmackókat 1902-ben, Németországban készítette Margarete Steiff. Játékkállata hamarosan eljutott az amerikai kontinensre is, ahol – a fához kötött medvebocslövését egy vadászaton elutasító Theodore Roosevelt elnök tiszteletére – a Teddy mackó nevet kapta. A játékgyárak pedig nem győztek eleget készíteni a különböző színű és méretű macikból.

Egy washingtoni múzeumban őrzik Roosevelt elnök kabalamackóját, amely nélkül egy lépést sem tett sikeres újraválasztási kampánykörútja során

Margarete Steiff a fantáziátlan 55 PB nevet viselő, mozgatható karú és lábú első plüssmackóinak egyikével

LACKFI JÁNOS
Nem kötelező irodalom (1.)
Orbitális feleltetés

Reszketetek, nyomnyilák, lesz itt olyan orbitális feleltetés, hogy a leghátsó pad sem nyújt fedezéket, az se dőlhet hátra kényelmesen, akinek a jövő félévi jegyei is megvannak, vagy mindenképp előre leérettségizett! Itt vér fog folyni. Első kérdés: mi a bánat az, hogy vers? Na, ki tudja?

Tankérem, a vers... irodalmi műalkotás... blablabla... költőbácsinéni... blablabla... érzelmeinek és gondolatainak... blablabla... kifejezése a megfelelő költészeti formában... blablabla...

Lefordítaná valaki embornyelvre ezt a definíciót? Miből tudjuk, hogy egy szöveg vers, és nem valami más? Rím van benne. Okés, de van ám egy csomó nem rímes vers, szabadversnek hívjuk őket. Meg egy csomó rímes szöveg, dalszöveg, reklám, satöbbi. Azok is versek? Kányádi Sándor költőbácsi azt mondja, a rím a szegény ember winchestere. Nem volt nála az iPodja, gyorsan berímelte, amit meg akart jegyezni, és rögvest beégett a memóriájába.

Régen az ételrecepteket, a gyógyszerek összetevőit meg a törvényeket is rímbe szedték. Kiállt a kisbíró a falu szélére (ő volt akkor az internet) és kidobolta, hogy „ki a tyúkot elemelte, pamparam, annak keze le lesz nyesve, pamparam.” Praktikus dolog ez, megy az ember tyúkot lopni, és közben mérlegelhet.

Hogy is volt a memoriter? Izéizé elemelte, igen, megvan... egy tyúk, egy kéz! Két tyúk, két kéz! Megéri vagy nem éri?

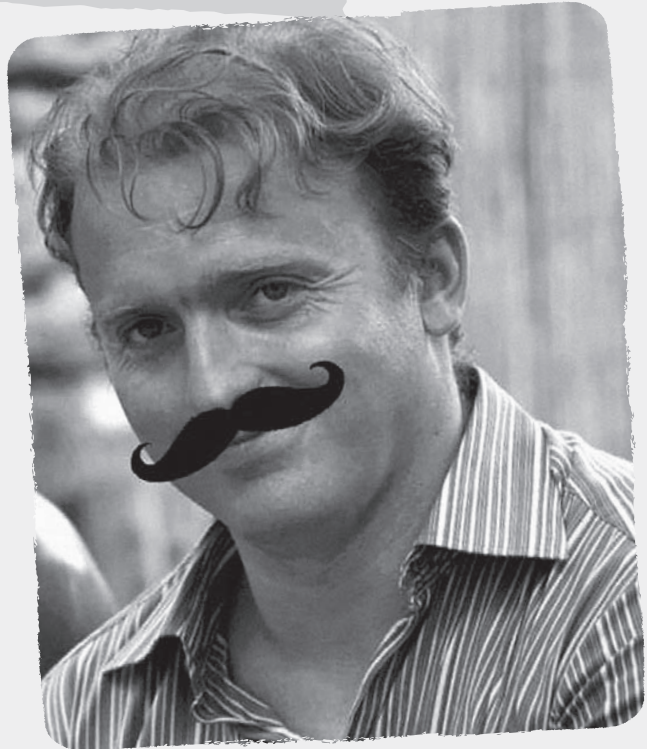
Ugyanis az ismeretlen törvény hatálya alól sincs felmentés. Más szóval olyan nincs, hogy:

– Bíró úr, nem olvastam a BTK-t, fogalmam se volt, hogy öregasszonyt se szabad agyonütni, nem csak fiataalt.

– Ja, az más! Fel van mentve! De legközelebb irgum-burgum lesz! Most már tudja!

Meg aztán régebben a sulis tananyagot is berímelték. „Minden vízbe mártott test a súlyából annyit vesz, amennyi az általa kiszorított visulya.” Ezt maig tudom, csak azt nem értettem sose, mi az a „visulya”, amit ki kell szorítani. Ha valaki rájött, dobjon egy e-mailt.

A háború előtt iskolába járó nemzedék egy csomó ilyen versikét tudott fejből, még akár nyolcvan-kilencven évesen is. Gyárthatnánk hasonlókat ma is, csak hogy a tudomány komoly dolog lett, tanulják meg prózában

vagy dögöljenek meg szépen az élhetetlenek. Pedig nem hangzana rosszul:

Logaritmus két szám között értelmezett művelet:

Hatványozás megfordítva, ha gyökvonás nem lehet.

A kedvenc berímelt reklámom különben így hangzott (nem múltó hálám üldözi a győri Keksz- és Ostyagyárat, míg csak élek):

Itt a győri, itt az édes, táplálóan finom, édes!

Az az irodalomtörténeti jelentőségű pillanat ejt elragadtatásba, amikor a névtelen szerző rájött arra, hogy az *édes* és az *édes* szó rímel egymásra! Innen a halhatatlan költemény keletkezése már egy pillanat műve volt, a költőtárs mehetett is a pénztárhoz.

De ha nem minden vers, ami rímes, akkor mi is az a vers?

Poszt-punk atyák Joy Division

Az 1960-as évek hippikorszaka után a zene történetében is új értelmet nyert a *forradalom* szó jelentése. A hetvenes évek végén Angliában egyre népszerűbb lett a középiskolások körében a rock és a punkzene, minden harmadik tini gitáros vagy dobos akart lenni, és minden nyolcadik fiatal valamilyen bandában játszott a barátaival.

Így jött létre a **Joy Division** is 1976-ban: kezdetben két fiatal, Bernard Summer (billentyűk, zongora) és Peter Hook (basszus gitár) ötleteként. Hozzájuk csatlakozott Ian Curtis (énekes, gitáros) – javarészt az ő különös

arcbamászók. A banda nevét is egy meghatározó korszakból választották, hiszen a *joy division* ('örömszekció') kifejezést a második világháború idején használták, amikor fiatal lánycsoportokat vittek a német katonákhoz, hogy szórakoztassák őket.

Első lemezük megjelenése után hamar népszerűvé váltak, főleg azért, mert egyedi stílusuk, fiatal koruk ellenére, nagyon erősen megmutatkozik zenéjükben. Aztán 1980 májusában, első nagy amerikai turnéjuk első estjén, Ian Curtis, az énekesük, öngyilkos lett. A 23 éves

zenész epilepsziában, depresszióban és tönkremenő házasságban szenvedett, amikor ez történt. Második lemezük két hónappal később jelent meg, és legendás zenésszé tette Ian Curtist, aki egy igazi lázadó volt, a szó nem dühöngő, hanem megoldást kereső értelmében.

Az együttes többi tagja a *New Order* (Új Rend) nevű formációként folytatta a közös zenélést. Annak ellenére, hogy a Joy Division mindössze négy évig játszott együtt, nagy befolyása volt a mai punkzene alakulására. Zenéjük és élettörténetük inspirálta Anton Corbijn

holland fotós-rendezőt, aki *Closer* címmel készített filmet – muszáj megnéznetek! Részletesen vázolja Ian folyamatos vívódásait és kapcsolatát az együttesel és környezetével.

Gyakran hallgatok Joy Division-t, amikor úgy érzem, szükségem van egy megnyugtató és feltöltő pillanatra, hogy letisztazzam gondolataimat. Ajánlom, hogy keressetek rá *Atmosphere* című dalukra, és a videoklipet sem nehéz megtalálni, amely, lehet, unalmas lesz egy idő után, de érdemes megnézni.

JOY DIVISION

személyisége tette ismertté az együttest – és Stephen Morris (dobos). Eleinte a banda a *Warsaw* névvel lépett fel, és igen hamar a poszt-punk úttörőivé váltak. Természetesen a zenéjük vagy a hangzásviláguk sokat fejlődött az évek során. Joy Division-ként két lemezük jelent meg, az *Unknown Pleasures* (1979) és a *Closer* (1980). A másodikikat imádom hallgatni biciklizés közben, olyan, misztikusan vibráló világot kreál, amelyben könnyedén el lehet álmodozni. A fiatalok tudatosan reflektáltak az aktuális szociális problémákra, szövegeik is pimaszok és

Cimbi naplója

Szijasztok!

Bevalom alig vártam már hogy körmölhesek pár sort met egész nyáron csak mentünk a lakokocsival, s már a télvakácíó is elmúlt, s nem tudtam írni. Pedig a zírás nekem a zélet! Hogy mere mentünk? Nem igazán tudom, met a kocsinak sötétítet ablaka volt, de az biztos hogy ahol voltunk, ott sincs kolbászbol a kerítés. Esztet mondta apuci. De minek is kerítés? Ha valaki be akar menni, ugys bemegy. A medve már kéccer ment be nagybátyámékhoz, s vitt mindent, mind az Irma hurikán. A kerítés anak van, aki ki akar menni, hogy ne tudjon. Mondjuk, a kutya. Az marad. De ha nincs kutya, teljesen felesleges a kerítés. Nem-e?!

Meg-megáltunk sa kocsiból kiszáltunk, fűröttünk, nézelödtünk. Hihetetlenül sok a tengerpart. Sa templom. S ijen-ojan vizesés, ijenek. Kevés a vidámpart sa jáccótér. Et-tünk svédasztalos regelit. Akik kiszolgáltak, elegánsak voltak. Lehet, nem svédek s nem asztalosok, apuci szerint, met sehol nem volt korpa vagy forgács. Az asztal pedig mind ojan mint az ithoni asztal, semmi különbség nincs, csak hogy az ikea. Inen jön a neve is, magyarázta anyuci.

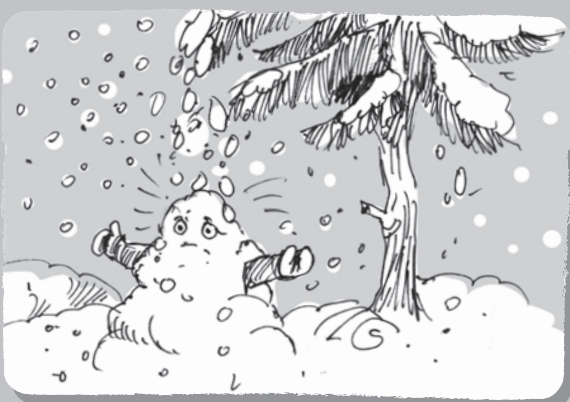
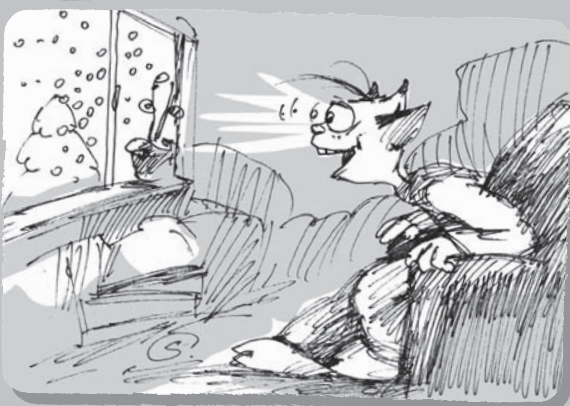
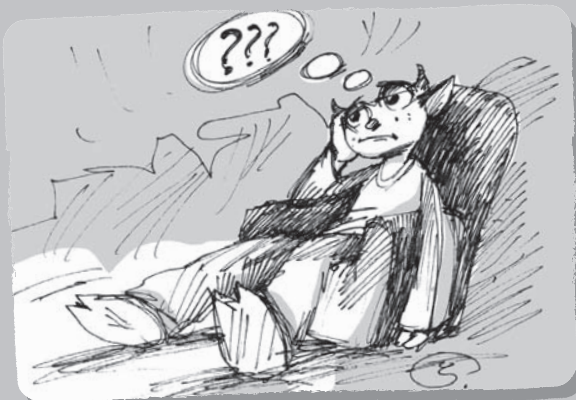
Idéntől már 4 idegennyelvet tanulunk. Eddig volt angol s román. Most még lett német s kemia.

Tébként a legnagyobb mérgem hogy fojton kérdeznek. Milyen a suliban? Kérdi apuci. Hogy telt a ziskolában? Kérdi anyuci. Hányadikos is vagy? Kérdi mindenki akivel ritkán találkozunk. Na milyen az iskolában? Kérdik a rokonok. Mit tanultok a ziskolában? Kérdik páran, de ez a világ legbutáb kérdése amugy, amit egy felnőtt feltehet. Mindenki tuggya, hogy amelyik mondatban benne van az a szó, hogy iskola, az csak rossz lehet, és a ziskolában mindent tanulunk, s mégis mindenki teszi a szépet. Kivéve egy mondat: bezárt a ziskola és vége a ziskolának, met az jó. Anyuci megharagutt, s azt mondta, válaszam ki, hogy mikor lesz fogadoórám ,és felejjek a kérdéseire. Anyuci tanárnőnek képzeli magát. Felejjek a kérdéseire! Nem elég, hogy nyagatnak a suliban, de még otthon is. És mongyák, hogy a legjobb a gyermekkor. Ha ojan jó, akkor miért lesz mindenki felnőtt? Naúgye!

Mielőt befejezném levelem irását, még szeretném eldicsekedni, hogy végre megdicsért Kokokovács Zozozoltán tanár úr. A neve picit fura, de nem makog igazából, hanem a zapukája makogott, s így irták be a fíját. Szoval, megdicsért, mert leváगतam a hajam. Mindig haragutt, hogy hoszú a hajam, de most boldog. Igaz, csak közepen egy csikot váगतam le, de azt mondta, reméli, ez a kezdet. Meglátom. Egy tizesért lehet, még egy csikot leváगतok. Küldök képet is lekközeleb.

Adig is legyetek jók! Éjjen a csengö s a hoszú szünet!

Kérj és megadatik

Csillag István rajzai

Bizarr udvarlás a nagyvilágban

Afrikai hölgyválasz, kirgiz menyasszonyablás, finn kések – a szeretett hölgy meghódítása mindig is nehéz lépés volt a férfi életében, éljen bármely földrészen és bármely korban. Ahhoz, hogy egy kérő a kiszemelt nő elé álljon, régen is nagy bátorság kellett, a népszokások azonban sokszor segítségére siettek. Olykor a pénz, néha csak egy takaró és énekszó, máskor pedig egy kés vagy verejték kellett a sikerhez.

Finn kések

Egészen a 19. századig elterjedt volt az a népszokás Finnországban, hogy ha egy leány elérte a házassalandó kort, az övére édesapja egy üres késhüvelyt varrt fel. Ha egy férfinak megtetszett egy leány, úgy adta tudtára, hogy saját kését becsúsztatva választotta övébe. Amennyiben a hölgy visszatért a késsel, a kérő pontosan tudta, hogy kikosarozták, azonban ha nem hozta vissza a vágóeszközt, az udvarló megkérhette a kiszemeltje kezét.

Afrikai hölgyválasz

Az Afrika középső területein (a Niger folyó mentén, Nigéria északi, Kamerun északkeleti, Csád délkeleti részén, valamint a Közép-Afrikai Köztársaság nyugati régióiban) élő bororo törzs (másik nevén: wodaabe) szokásai szöges ellentétben állnak az európai történelem során megszokott udvarlási módokkal, ugyanis a fekete kontinens szívében a férfiak azok, akik kidíszítik magukat és napokat töltenek testük ápolásával, hogy vonzó legyenek a nők számára. A Gerewol nevű éves udvarlási ünnepségen a férfiak kerülnek rivaldafénybe (többek között részt vesznek egy yaake nevű táncversenyen

is), amíg a hölgyek hátradőlnek, legeltetik szemüket az erősebbik nem tagjain, majd kiválasztják életük párját. A táncversenyen egyébként háromszemélyes női zsűri elnököl.

Osztrák verejték az almán

A 19. századi Stájerország és Ausztria egyes vidéki területein az egyik legbizarrabb módon próbálták megfogni egymást a férfiak és nők. Néhány beszámoló szerint a férfi kérők a tánc előtt hónaljukhoz zsebkendőt helyeztek, amely a vad tánc során nem maradt szárazon. Ám a lányok is leizzadtak, arcukról pedig ezen zsebkendővel törölték le a verejtéket. Eközben megéreztek kedvesük illatát, és örülten beleszerettek, remélték a népszokást követő legények. Ugyanakkor a verejtékkel kapcsolatos udvarlási rítusok nyugati szomszédunk leányainál is megjelentek. Ők egy alma szeletet helyeztek a tánc előtt a hónaljukhoz, később pedig megették a kiszemelt férfival, aki nem tudott ellenállni az illat csábításának, és az orránál fogva vezethette a leány.

Zulu szerelemház és a tehének

Ha egy fiatal zulu hölgy és udvarlója már elég közel kerültek egymáshoz, a lány apja a saját birtokán egy

különálló kunyhót épít, ahol a pár találkozhat, távol a szülői felügyelettől. Ugyanakkor az Afrika déli részein élő zuluknál az apa mindaddig teljességgel figyelmen kívül hagyja lánya kérését, amíg egy napon azzal áll lánya elé, hogy kérjen az udvarlójától szarvasmarhákat. Amikor az állatok megérkeznek a lány szüleihez, az apa már elismeri a kérő létezését, majd egy bizonyos idő letelte után a pár egybekelhet.

Kirgiz menyasszonyrablás

Egy régi kirgiz hagyomány szerint, ha egy férfinak megtetszett a nő, egyszerűen elrabolta és erőszakkal házasságra kényszerítette. A 20. században ez a tradíció jelentősen visszaszorult, azonban a vasfüggöny leomlása óta ismét egyre több ilyen esetről számolnak be. Egyes kutatások szerint a 2010-es évek elején a Kirgizisztánban élő menyasszonyok közel felét elrabolták. Természetesen sokszor ez a rablás úgy történik, hogy a pár már régóta ismeri egymást, de olyan esetekről is érkezett beszámoló, amikor a férfi egy ismeretlen nőt kényszerített az oltár elé.

Menyasszony-vétel

Thaiföld Csiangraj tartományában évszázadok óta elterjedt az ún. menyasszonyvásárlás. Ha egy férfinak megtetszik egy nő, és már túl vannak az ismerkedésen, elmennek a hölgy szüleihez, ahol az udvarló leül az édesanyjával, és tárgyalásba kezdenek a leány vételáráról, valamint arról az időszakról, amit együtt fognak tölteni. A bizarr megállapodás néhány hónaptól kezdve akár egy teljes évre is szólhat. Ha ezen időszak alatt a kérő megkedveli a nőt, akár egy egész életre is megvásárolhatja magának.

(Forrás: Múlt-kor, a történelmi portál)

Csillag István rajza

Amelia Earhart, a nő, aki repülni vágyott

Tavaly múlt százhusz éve, hogy 1897. július 24-én megszületett Amelia Earhart, a leghíresebb női pilóta, akinek titokzatos eltűnése máig nem tisztázott. Neve ma már legenda, feminista

Amelia Mary Earhart a Kansas állambeli Atchisonban jött a világra. Az I. világháború idején ápolónőként dolgozott, a sebesült pilóták elbeszélése ébresztette fel benne a vágyat a repülés iránt. Egy évig a Columbia Egyetem orvosi karára járt, majd 1920-ban Kaliforniába költözött. Egy légi bemutatón befizetett egy tízperces sétarepülésre, s az élmény örökre megváltoztatta életét. Minden munkát elvállalt, hogy repülhessen, volt fotós, gyorsíró és teherautó-sofőr is. Örökségéből egy használt repülőgépet vett, haját rövidre nyíratta, s 1921-ben tizenhatodik nőként a világon megszerezte a pilóta-engedélyt. Gépével rögvest rekordot állított fel, első nőként emelkedett több mint négyezer méter magasra. 1928-ban felajánlották neki, hogy két férfi pilóta társaságában vegyen részt az Atlanti-óceán átrepülésében. Természetesen igent mondott, és miután az utat 20 óra és 40 perc alatt sikerrel teljesítették, ő lett az első nő, aki átrepült Amerikából Európába. 1931-ben férjhez ment George Putnam könyvkiadóhoz, így anyagi gondjai megszűntek, minden percét a repülésnek szentelhette. 1932. május 20-án, napra pontosan öt évvel Charles Lindbergh után másodikként és a nők közül elsőként egyedül repülte át az Atlanti-óceánt.

Negyvenévesen fogott élete legnagyobb vállalkozásába: ő akart lenni az első nő, aki körberepüli a Földet. Kétmotoros Lockheed gépével, Fred Noonan navigátor társaságában 1937. június 1-jén Miamiból indultak útnak, hatalmas médiafelhajtás közepette. Az út során érintették Dél-Amerikát, Afrikát, Indiát és Délkelet-Ázsiát, egy hónappal később már Pápua Új-Guineán jártak. Az út utolsó harmada a Csendes-

ikon, utcák, iskolák, hajók, repülőterek és holdkráter viselik a nevét, számtalan könyv és film hőse, rajongói oldala van a weben, szülővárosa évente fesztivált rendez a tiszteletére.

óceán fölött vezetett, de a pontatlan térképek miatt ez ígérkezett a legnehezebbnek.

Earhart és navigátora 1937. július 2-án éjfélkor indult útnak a négyezer kilométerre fekvő, alig két kilométeres Howland sziget felé. A tengeren két kivilágított amerikai hajó szolgált útjelzőként számukra, a szigetenél egy harmadik hajó horgonyzott, hogy rádióval navigálja őket. A felhős ég miatt a csillagok alapján nem lehetett tájékozódni, Earhart az indulás után hét és fél órával az üzemanyag fogyására, nem sokkal később a rossz rádiókapcsolatra panaszkodott. Utolsó üzenetét

nyolc és háromnegyed órával az indulás után küldte útirányukról, majd a kapcsolat megszakadt. Az azonnal megindított, példátlan nagyságú és költségű mentőexpedíció nem járt sikerrel, Earhartot 1939. január 5-én hivatalosan is halottá nyilvánították.

A pilóták sorsáról ma sem tudni biztosat: a legkézenfekvőbb magyarázat, hogy elfogyott az üzemanyaguk és a tengerbe veszttek. Mások szerint eltévedtek, és az 500 kilométerrel délnyugatra fekvő Kiribati-szigetek egyikén, a Gardner-szigeten landoltak, de segítség híján nem sokkal később meghaltak. (Ezt az elméletet támasztja alá, hogy a szigeten kerültek elő olyan tárgyak, amelyek az 1930-as évek Amerikájában készültek. A végzetes repülés körülményeit kutató tudóscsoport tavaly jelentette be, hogy hasonlóságot találtak az atollon talált csontmaradványok és Earhart anatómiai sajátosságai között.) Újra és újra felbukkan az a teória, miszerint társával valójában kémek voltak, de a japánok elfogták és kivégezték őket. Mások szerint Earhart túlélte a repülést, szabadulni akart a hírnévtől és álnéven kezdett új életet.

(Forrás: Múlt.kor, a történelmi portál)

Ki van az átlókban?

Törtvonalban

A rejtvényhez csak vízszintes meghatározások tartoznak. Ha az ezeknek megfelelő szavakat beírjátok a hálóba, a két átlóban saroktól sarokig, fentről le vagy letről fel egy magyar költő neve a megfejtés! (A számozott négyzetekbe ne írjatok betűt!)

A rejtvényhez csak vízszintes meghatározások tartoznak. Ha ezeknek megfelelően beírjátok a szavakat, a besötétített négyzetekben felülről lefelé egy Hollywoodban tavaly elhunyt híres magyar filmszínésznő neve a megoldás!

Meghatározások:

1. Juhásztor.
2. Família.
3. Romlott a fog.
4. Ide-oda szaladgál.
5. Matematikai művelet.
6. Lendület.

1							
2							
3							
4							
5							
6							

Meghatározások

1. Hangot adó kutya.
2. Undorodó.
3. Ruhakészítő kisiparos.
4. Magánszám.
5. Doktor.
6. Vízben halad.
7. Népi, „kéznél lévő” hossz mérték.
8. Hamisan játszó.
9. Világos hajú.
10. Festő eszköze.
11. Karimás fejfedő.

1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							

Vicces!

Az apuka megkérdi kisfiától:

- Nem vette észre a tanító néni, hogy én segítettem a házi feladat megoldásában?
- Nem.
- Na és mit mondott a megoldásodra?
- Azt, hogy napról napra hülyébb leszek.

A tanár nincs megelégedve az elsősök szellemi színvonalával, ezért gúnyosan így szól hozzájuk:

- Kérem, aki idiótának érzi magát, az álljon fel!
- Nagy csend, mindenki ülve marad. Egyszer csak egy fiatalember óvatosan feláll.
- Nos, maga úgy gondolja, hogy rászolgált az idióta elnevezésre? - kérdi a tanár gúnyosan.

- Az igazat megvallva nem, de nem bírtam nézni, hogy a tanár úr egyedül álldogál.

- A maga fia elég régóta nem jár iskolába.
- Nem létezik, hisz minden reggel elkísérem!
- Elhiszem, de a tanítás délután van!

- Halló! Jó estét kívánok tanárnő, azért telefonálok, mert a fiam nem tud menni holnap iskolába, mert beteg lett.

- És hogy hívják a gyermeket? - kérdezi a tanár.
- Kovács Pistikének. - felelik a vonal túlsó végén.
- És önt hogy hívják? - kérdi a tanár.
- A papámnak.

Keresztrejtvény • FORRAI TIBOR rovata

Amerika-utazó (1795-1842)	Belga autójel	Erdélyi gróf, Afrika-utazó (1845-1916)	Tehén adja	Földbe rejtő	Lyukas, népiesen	Kutya	Az ég színére fest	Egyidős a testvérével	Cipő része	Ausztria autójel	New York operája (MET)	Parancsoló	India-utazó, Nyelvtudós volt (1784-1842)
Gyilkol	Körömmel eltávolít	Volt											Kálium
Kis zöld állatka										Nagy fás terület			Macska hízelgése
Személyes névmás		Pest megyei település				Szerez						Bors közepe!	
... King Cole, énekes		Beborít	Rajzot árnyékol			Magatok					Izomban van	Csapadék	
Gyárat épít			Itt halt meg Mikes					Indás növény			Tom ..., színész		
Kopott színű										Kirakós játék			
A vértanúk városa										Az út eleje!		Bór és szén vegyjele	
Ezer!	Görög betű									Vaj-féleség		Sír	
Kicsinyítő képző		Kén vegyjele								Takar-mánytároló			
Amely tárgyat	Az a másik	Elefánt-csont								Kérdőhang		De	
Tejipari mellék-termék											Cégtábla felirat	Vakond igéje	
Mondat eleme			Nálánál lentebbi helyre	Lilla ..., Csokonai versciklusa	Kapa közepe!	Newton	Föld alá rejtő	Sértülés		Falu vége!			Svéd autójel
Orvosnál mondjuk	Delila szerelme								Örömteli felkiáltás	Megy előre			Keleti pénz
Nitrogén és hidrogén vegyjele	Vízi állat	Újság				Földre tesz			Ránc			Izomkötő	
Öröl		Méhcsoport			Ókori torony	Marionett					Sereg	Haza	
Gép kenése					Hazafele!			Énekelő			Puskát elsüt		
Óra közepe!								Siemens, röviden					A sugár jele
	India-utazó (1940-1979)												

KÓNYA ÉVA

A medve mint képzőművészeti téma

Formátlan újszülöttjét medve alakúra nyalogató medveanya (12. századi miniatúra)

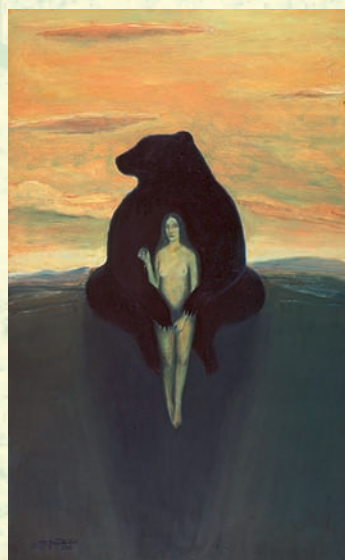
Medveadászat egy reneszánsz kori flamand faliszőnyegen (15. század)

Ivan Ivanovics Siskin: *Reggel a fenyvesben* (1886)

William Holbrook: *A medvék tánca* (1870 körül)

Helena Junttila: *Lisa medve* (1999)

Kay Nielsen: *A Naptól keletre és a Holdtól nyugatra* (2014)

Cimboră

Rendeld meg most
a **Cimborát**
2018.
januártól májusig!

Előfizetési díj (januártól májusig):
18 RON öt Cimboră (3,6 RON / lapszám)
Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimboră ára nem előfizetőknek:
4 RON / lapszám.

-
- KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL •
 - érdeklődj a 0752-062-885-ös telefonszámon •
 - írd a cimboramail@gmail.com címre •

www.cimboră.net